

לפרשת תולדות – תשע"ו

הקול קול יעקב

אהרון ונדרולדה

לוקט על פי הכלי יקר

מהותו של עם ישראל היא שלטון הרוח על החומר. בבחינת מלך – מוח לב כבד. שהם: השכל הרגש, והחומר. וכשמתהפך הסדר ובמקום השכל מוביל החומר, הרי נקבל כלום – כבד לב מוח. כדברי הנביא "לא בחיל ולא בכוח כי אם ברוחי אמר ה'".
עשו אומר בלבו "יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי", פשוטו של מקרא – חיכה למות אביו כדי לא לצערו בהריגת יעקב בנו. שואל הכלי יקר: מדוע תלה את רציחת יעקב בימי אבל אביו? היה לו לתלותו במות אביו ולומר 'יגיע יום מות אבי, ואהרגה את יעקב'.
ותשובתו: עשו היה מודע להדרכת אביו, "והיה כאשר תריד, ופרקת עולו מעל צוארך" – כשיעקב יחטא, וירד ממעלתו הרוחנית, אזי יגבר כוחו. ומאחר שיעקב הוא "איש תם יושב אוהלים", כולו שלמות, אינו פוסק לרגע משיבה בבית מדרשם של שם ועבר, לא תוכל לגבור עליו אלא רק בהגיע ימי אבלות, שעל פי ההלכה אסורים בלימוד תורה. וכדברי הכלי יקר: "יקרבו ימי אבל אבי תלה הדבר בימי אבל, לפי שאבל אסור לעסוק בתורה כי פקודי ה' ישרים משמחי לב. ויצחק אמר: והיה כאשר תריד, דהיינו בזמן שלא יעסקו בתורה, ופרקת עולו, ואם כן באבלו ודאי לא יעסוק בתורה, ולא יהיה דבר המגן עליו ואז אהרגה את אחי".
פרשתנו מדגישה את היסוד של שלטון הרוח: לדוגמא "הקל קול יעקב והידיים ידי עשו". גם יעקב זקוק לידיים, למעשה ולחומר, בבחינת "וידו אוחזת בעקב עשו". אך מיקומו של החומר, העולם המטריאלי, הידיים, הוא בעקב, בתחתית.
בראש הפירמידה, יעמוד הקול, שהוא המגדיר את האדם המדבר שנברא בצלם אלקים, כדברי התרגום "ויהי האדם לנפש חיה" – לרוח ממללא
חז"ל דרשו על הפסוק "הקל קול יעקב" (בראשית רבה סה ס"ז טז) "בשעה שיעקב מרכין בקולו, ידי עשו שולטות, ובשעה שהוא מצפצף בקולו אין ידי עשו שולטות. ובזמן שקולו מצוי בבתי כנסיות ובתי מדרשות, אין הידיים ידי עשו. וכדברי הגמרא (בגיטין נז) "אין לך תפילה שמועלת, שאין בה מזרעו של יעקב. ואין לך מלחמה הנוצחת שאין בה מזרעו של עשו".
כל מדרשי חז"ל דלעיל חורגים מפשוטו של פסוק אשר משמע ממנו, ששני הדברים, הקול והידיים, פועלים בד בבד, ולא כמדרש חכמים התולים אחד בחולשתו של השני.
והגר"א עונה על כך: בדיוק מלשון הכתוב, אשר החסיר ו' בקול הראשון 'הקל קול' - פירושו שהקול ראש והחלישו את הקול - הקל קול – אזי הידיים ידי עשו ולכן נכתב בלא ואו.
וכדברי הכתוב, "וילונו כל העדה... ויבוא עמלק". כשהעם מלא טרונות, ומדגיש את עליונות החומר, הַפֶּךְ מגמת ישראל, גובר כוחו של עמלק, שהוא מזרע אדום. וכהסברו של ר' חיים מוולוז'ין על המו"מ של משה עם אדום (במדבר כ"ח) "ויאמר אליו אדום, לא תעבר בו פן בחרב אצא לקראתך" רש"י במקום מפרש: אתם מתגאים בקול שהורישכם אביכם, ואני אצא אליכם במה שהורישני אבי: "על חרבך תחיה". יצחק אבינו, הטביע בתכונת בניו המייצגים את עם ישראל ואת אומות העולם, כל אחד במגמתו: ישראל בשלטון הרוח, ואוה"ע בשלטון החומר. אם עם ישראל ואוה"ע יחליפו טבעם, לא יצלח. ועל כך אומר הנביא "כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט – תרשיעי. זאת נחלת עבדי ה'".
כשישראל מאמצים לעצמם את הכלי יוצר שהוא כלי הנשק – לא יצלח. ואם אוה"ע יאמצו לעצמם את כוח הרוח, הדיבור לא יעלה בידם, כנאמר "וכל לשון תקום אתך למשפט – תרשיעי", כי הרוח לישראל הוא, "וזאת נחלת עבדי ה'". כהנהגת המכבים במלחמתם ביוונים.